

**Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка**

**Кафедра археології, спеціальних історичних
і правознавчих дисциплін**

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Система захисту прав людини в Європейському Союзі, мова викладання українська
Викладачі	Адамовський Володимир Іванович, кандидат історичних наук, доцент кафедри АСІ та ПД
Профайл викладачів	https://kaf-asipd.kpnu.edu.ua/?page_id=297
E-mail:	adamovskuy@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=10960
Консультації	Відповідно до графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін: щочетверга 14:30 – 15:30

2. Анотація до курсу

Рівень розвитку свободи та демократії у суспільстві визначається не лише формальним визнанням владою прав та свобод людини, включаючи офіційну ратифікацію міжнародних нормативно-правових актів, що їх регламентують, але й багатьма іншими чинниками. Одним із найважливіших серед них є наявність діючого, ефективного соціально-юридичного механізму реалізації прав та свобод, що містить гарантії їх забезпечення і захисту.

У цьому механізмі вагоме місце, згідно із специфікою діяльності, займають правоохоронні органи, у діяльності яких гарантування прав і свобод людини і громадянина реалізується шляхом виконання ними своїх провідних функцій.

Особливої уваги потребують діти, які є найменш захищеними, залежать від рішень дорослих, часто не можуть самостійно звернутися за необхідною допомогою, не мають знань та вмінь щодо захисту своїх прав. Також, в умовах сучасної кризи загострюються соціально-економічні проблеми в суспільстві, що впливає на збільшення випадків потрапляння дітей у складні життєві обставини, вчинення жорстокого поводження щодо дитини, домашнього насильства, втягнення дітей у кримінальні

угруповання, залучення до жебракування, до найгірших форм дитячої праці тощо.

3. Мета та завдання курсу

Мета вивчення курсу – проаналізувати основні законодавчі акти по захисту прав людини в Європейському Союзі; розкрити зміст законів та підзаконних актів, що стосуються реалізації прав та інтересів молоді; охарактеризувати документи правового поля європейських держав та України, призначені захищати інтереси людей; сформувані у здобувачів вищої освіти уміння розкривати зміст законів та тлумачити їх на користь прав та інтересів дітей, молоді та їхніх батьків.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Система захисту прав людини в Європейському Союзі» є:

- розкрити актуальні проблеми правового захисту людей в Європейському Союзі;
- висвітлити принципи та напрями правового захисту громадян та осіб без громадянства в Україні;
- сформувані у здобувачів вищої освіти потребу в постійній систематичній самоосвіті та самовихованні як необхідних умовах професійного росту.

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний, заочний).

5. Компетентності та результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі фахові компетентності:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.
- Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.
- Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.
- Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.
- Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.
- Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.
- Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

- Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.
- Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
- Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Студент повинен продемонструвати наступні результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

- вміння використовувати основні природні права та позитивні права закріплені у міжнародно-правових актах;
- мати активну громадянську позицію, виявляти та адекватно реагувати на факти порушення чинного законодавства у сфері прав і свобод людини і громадянина, зокрема дитини;
- вміння проводити науково-правові дослідження з проблематики прав та свобод дитини;
- навички аналізу й узагальнення теорій, концепцій, підходів, критичного оцінювання суперечливих наукових позицій щодо проблематики прав і свобод дитини;
- уміння збирати документи, інші матеріали для вирішення правової проблеми, працювати з матеріалами справи, аналізувати їх, робити виписки, копії, обирати адекватні форми та засоби захисту прав та свобод людини і громадянина;
- навички з підготовки актів застосування права відповідно до правового висновку у різних правових ситуаціях, складання заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є зміст основних положень та концептуальних підходів до вивчення механізмів прав людини в міжнародному контексті.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма навчання	Заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	Для всіх спеціальностей	
Рік навчання/ рік викладання	2024-2025/2024	
Семестр вивчення	Третій	
нормативна/вибіркова	Вибіркова	
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредитів ЄКТС	
Загальний обсяг годин	120 год.	

Кількість годин навчальних занять	40 год.	
Лекційні заняття	26 год.	
Практичні заняття	0 год.	
Семінарські заняття	14 год.	
Лабораторні заняття	0 год.	
Самостійна та індивідуальна робота	80 год.	
Форма підсумкового контролю	Залік	

7. Пререквізити курсу

Перелік попередньо прослуханих курсів (тобто які базові знання потрібні для успішного опанування компетентностями: «Правознавство», «Конституційне право України», «Історія вчень про державу та право», «Соціально-правові студії».

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальноповсякденних програм і операційних систем.

9. Політики курсу

Письмові роботи. Очікується, що студенти виконають один вид письмової роботи - реферат.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної не доброчесності. Виявлення ознакакадемічної не доброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Література. Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

10. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за рейтинговою системою зі 100-бальною шкалою та шкалою ECTS (A, B,

C, D, E, FX, F) та національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно; зараховано, не зараховано).

Зі 100 балів, студент впродовж семестру може набрати максимально 100 балів, з яких:

20– поточне оцінювання

50 – виконання студентами модульної контрольної роботи

30– виконання студентами самостійної роботи.

Кінцева оцінка успішності студента формується шляхом додавання балів, що студент отримав за участь в роботі впродовж семестру та балів, який студент отримав на екзамені. Кінцева оцінка набуває вигляду як за національною шкалою, так за 100-бальною шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Студент вважається допущеним до підсумкового контролю при умові: обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх практичних занять, виконання самостійної роботи, що передбачена навчальним планом дисципліни.

11. Критерії та норми оцінювання знань, умінь і навичок студентів з навчальної дисципліни.

Розподіл балів, які отримують студенти:

1-3 бали (початковий рівень). Студент володіє матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними. Слабко усвідомлюється мета навчально-пізнавальної діяльності, даються відповіді лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні».

4-6 балів (середній рівень). Студент володіє початковими знаннями з антропології, знає близько половини навчального матеріалу, здатний його відтворити. Проте слабо орієнтується в поняттях, визначеннях, а самостійне опрацювання навчального матеріалу з історії первісного суспільства викликає певні труднощі.

7-9 балів (достатній рівень). Студент вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить логічні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації. Подається чітке тлумачення понять, категорій з історії первісного суспільства, а самостійне опрацювання матеріалу не викликає труднощів. Виконуються прості творчі завдання з історії первісного суспільства.

10-12 балів (високий рівень). Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності з історії первісного суспільства. Використовується широкий арсенал засобів для

доведення своєї думки. Логічно і творчо викладається матеріал з історії первісного суспільства в усній та письмовій формі.

11. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

Основні джерела:

Нормативна база :

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1. – Ст. 2598.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26 – Ст. 131.
3. Закон України «Про охорону дитинства». – Відомості Верховної ради 2001р., № 30, ст.142.
4. Декларація прав дитини. Проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1959 року.
5. Закон України " Про державну таємницю" від 21.09.99 р. № 1079-XIV. – К.: Ліга, 1999. 13. Закон України "Про біженців" // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2001. – № 47. – ст. 250.
6. Закон України "Про громадянство України" // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2001. – № 13. – ст. 65.
7. Загальна декларація прав людини. Проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року.
8. Гардецький О. Захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування // Вісн. прокуратури. – 2006. – № 1. – С. 12–17.
9. Глушко В. Міжнародний День захисту дітей // Позакласний час. - 2004. - № 9-10. - С.91-92
10. Гончарова Т. Дитячі громадські організації України - на захисті прав та інтересів дітей // Початкова школа. - 2000. - № 8. - С. 11-16.
11. Качан Л. Соціальний захист дітей-інвалідів в Україні // Соціальний захист. - 2000. - №7. - С. 34-36
12. Качан, Лідія. Державна допомога на дітей // Соціальний захист. - 2005. - № 2. - С. 12-15
13. Корнякова Т. Захист прав дітей – пріоритетний напрям наглядової діяльності // Прокуратура. Людина. Держава. – 2005. – № 11. – С. 20–28.
14. Мироненко В. Захист інтересів дітей у разі розірвання батьками шлюбу // Підприємництво, господарство і право. - 2005. - № 2. - С. 99-102.
15. На захист прав дітей // Уряд. кур'єр. – 2006. – 8 лип. – С. 4.
16. Полякова О. Державна підтримка інвалідів з дитинства та дітей-інвалідів // Соціальний захист. - 2006. - № 1. - С. 9-10
17. Права дітей з особливими потребами: Посіб.-довід. нормат.-правових док. – К.: РННЦ

- «ДІНІТ», 2002.– 249 с.
18. Теорія держави і права: Навч. посіб / А. М. Колодій, В. В. Копейчиков, С. Л. Лисенков та ін.; За заг. ред. С.Л. Лисенкова, В.В. Копейчикова. – К. : Юрінком Інтер, 2002.– 368 с.
  19. Український педагогічний словник / За ред. С. Гончаренко – К., 1997. – 376 с.
  20. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник / О. Ф. Фрицький. – К.:Юрінком Інтер, 2002. – 536 с.
  21. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн: Підручник. / В. М. Шаповал –К. : АртЕк, Вища шк., 1998. – 264 с.
  22. Шевченко В. Г. Соціальна безпека і соціальний захист / В. Г. Шевченко // Соціальний захист, 2008. № 8.
  23. Конституційне право України: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Ю. М. Тодици, В. С. Журавського. – К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2002. – 544 с.
  24. Делор Ж. Освіта – справжній скарб / Делор Ж. // Шлях освіти. – 2007. – №3. – С. 2- 5.
  25. Державна національна програма «Діти України». 8. Державна національна програма «Освіта. Україна ХХІ століття».
  26. Европейская Конвенция о защите прав человека и основных свобод и дополнительные протоколы. – М. : Норма, 1996.
  27. Європейська конвенція про громадянство Страсбург, 6 листопада 1997 року // СД Законодавство України.
  28. Теорія держави і права: Навч. посіб / А. М. Колодій, В. В. Копейчиков, С. Л. Лисенков та ін.; За заг. ред. С.Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 368 с.
  29. Український педагогічний словник / За ред. С. Гончаренко – К., 1997. – 376 с.
  30. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник / О. Ф. Фрицький. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 536 с.
  31. Ціннісні парадигми освіти. – Х. : Основа, 2004. – 128 с.
  32. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн: Підручник. / В. М. Шаповал –К. : АртЕк, Вища шк., 1998. – 264 с.
  33. Шевченко В. Г. Соціальна безпека і соціальний захист / В. Г. Шевченко // Соціальний захист, 2008. № 8.
  34. Основи соціально-правового захисту особистості : навчальний посібник / уклад. Г. В. Бондаренко. – 2-е вид., переробл. та доповн. – Умань: ПП Жовтий, 2011. – 108 с.;
  35. Капська, А. Й. Соціальна робота : навч. посібник / А. Й. Капська. – К. : Слово, 2011. – 400 с.;
  36. Ковчина І. Основи соціально-правового захисту особистості [Текст] : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. спец. "соціальний педагог" / [І. М. Ковчина] ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. - 296 с.

37. Ковчина І. М. Актуальні проблеми соціально-правового захисту населення [Текст] : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. спеціалізації "Соціальноправовий захист населення" / І. М. Ковчина, М. В. Черненко, І. Ю. Радчук ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. - 115 с.
38. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності соціальний педагог / за заг. ред. докт. філос. наук, проф. А. О. Ярошенко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 297 с.
39. Карпачова Н.І Стан дотримання та захисту прав дитини в Україні: Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. До 20-річчя ратифікації Україною Конвенції ООН про права дитини. – К., 2010. – 230 с.
40. Бурак В. Я. Питання самозахисту трудових прав і законних інтересів працівників у проекті Трудового кодексу./ В.Я. Бурак// Соціальне право України: науковий збірник / Чернігівський державний технологічний університет. Українська асоціація фахівців трудового права. – Чернігів.: Чернігівський державний технологічний університет, 2013. - №4 – С. 72-82.
41. Правове регулювання соціального обслуговування населення в сучасних умовах: проблеми теорії та практики: Монографія / В.О. Гончаров, С.М. Прилипко, Л.П. Шумна, О.М. Ярошенко; За наук. ред. проф. Ярошенка О.М. – Харків: Юрайт, 2012. – 312 с.

Інформаційні ресурси:

Офіційні сайти державних органів:

www.rada.gov.ua/laws - офіційний сайт Верховної Ради України
www.court.gov.ua/dsa - сайт Державної судової адміністрації України
<http://nsj.gov.ua/ua/about/regulations/> - сайт Національної школи України
<https://www.kmu.gov.ua/ua/npasearch> - сайт Кабінету Міністрів України
<https://www.president.gov.ua/documents/all> - сайт офіційного представництва президента України

Електронні бібліотеки:

<http://www.nbu.gov.ua> – Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.